

گفتگوی اختصاصی در باره یک مسئله ملی

تلاش کردیم

اما بادست خالی

شینم محمودپور

کشاورزی از مهمترین بخش‌های اقتصادی کشور است و از آنجا که به طور مستقیم با تغذیه انسان‌ها در ارتباط می‌باشد، در سطح کلان اهداف متعددی از جمله تامین امنیت غذایی، دستیابی به خوداتکایی و حداکثرسازی سودآوری اجتماعی را دنبال می‌نماید. جو از مهمترین محصولات استراتژیک کشور است که وزیر جهاد کشاورزی در ابتدای وزارت خود قول خودکفایی یکساله در این محصول را وعده کرده بود. زیرا بخش عمده این محصول در دامداری‌های سنتی و عشایری و غالباً برای مصارف دام‌های سبک به مصرف می‌رسد و به جرات می‌توان گفت که جو در توسعه صنعت دامپروری نیز نقش مهمی را ایفا می‌کند.

حدود ۸۴ درصد جو مورد نیاز کشور از تولیدات داخلی تامین می‌شود و میزان واردات جو بستگی به شرایط جوی، میزان بارندگی و وضعیت مراتع در کشور دارد. بنابراین جو از محصولاتی است که خودکفایی در آن شیرینی خوش طعمی را برای صنعت کشاورزی ایران به همراه خواهد داشت.

اسکندری در ابتدای وزارت خود در کاخ شیشه‌ای اعلام کرد که تا پایان سال زراعی به این مهم نایل خواهیم شد اما به تازگی در حاشیه دیدار اسکندری با وزیر جهاد فلسطین خبر داد که خودکفایی در تولید جو را به سال زراعی ۸۶-۸۵ موکول می‌کند؛ زیرا برنامه تولید جو به دوران وزیر قبلی بر می‌گردد.

صحبت‌های وزیر باعث شد تا به سراغ سید حبیب‌الله طباطبایی، معاون اداره کل دفتر محصولات علوفه‌ای وزارت جهاد کشاورزی رفته و از وضعیت تولید جو امسال و علل ناکامی طرح خودکفایی جو پرسیم که مشروح آن را می‌خوانید.

طرح خودکفایی جو تا چه مرحله‌ای پیش رفته است؟

سه میلیون و ۷۰۰ هزار تن پیش‌بینی ما برای تولید امسال بود و هم اکنون به سه میلیون و ۵۰۰ هزار تن رسیده‌ایم و ۲۰۰ هزار تن مانده تا به مبنای خودکفایی برسیم ولی با توجه به اینکه نیمه شرقی و جنوب شرق کشور با خشکسالی روبرو شد، امر خودکفایی هنوز میسر نشده است زیرا استان خراسان به تنهایی ۱۶ درصد تولید جو کشور را بر عهده دارد و امسال به دلیل خشکسالی برداشت جو در این استان بسیار کم بوده و استان‌های خراسان، کرمان، سیستان و بلوچستان و آذربایجان شرقی که بیشتر

حالی که کل میزان بذری که برای زراعت امسال توزیع کردیم حدود سه هزار و ۵۰۰ تن بوده و باقی بذرهای مورد نیاز کشاورزان که به ۳۰۰ هزار تن می‌رسد از بذور خود مصرفی و بومی استفاده شده است. در مورد تامین نهاده‌ها نیز با توجه به زمان از دست رفته هیچ اقدام خاصی نظیر تامین کود، سم، سم علف کش و... انجام نشده است و حتی اعتباراتش نیز برای اجرای طرح خودکفایی در نظر گرفته نشده بود اما تلاش ما با دست خالی، افزایش ۵۰۰ هزار تنی تولید است که نشان‌دهنده این است که در زمینه تولید جو امکان رسیدن به خودکفایی وجود دارد.

قرار بود تا پایان سال زراعی امسال در جو خودکفا شویم اما وزیر جهاد کشاورزی خودکفایی در این محصول استراتژیک را به سال آینده واگذار کرد، علت ناکامی در این طرح چه بوده است؟

از مهر ماه سال گذشته کار ترویج کشت جو و اقدامات لازم برای افزایش تولید این محصول را آغاز کردیم و هم اکنون که هنوز سال زراعی ۸۵-۸۴ تمام نشده در مراحل آخر برداشت جو هستیم و پیش‌بینی ما تولید ۳ میلیون و ۵۰۰ هزار تن است که این رقم نسبت به سال زراعی گذشته تقریباً ۵۰۰ تا ۵۵۰ هزار تن افزایش در تولید را نشان می‌دهد. در

♦ در مورد تامین نهاده‌ها نیز با توجه به زمان از دست رفته هیچ اقدام خاصی نظیر تامین کود، سم، سم علف کش و... انجام نشده است و حتی اعتباراتش نیز برای اجرای طرح خودکفایی در نظر گرفته نشده بود

جو کشور در این استان‌ها تولید می‌شود دچار خشکسالی شده بود و به جرات می‌توان گفت که اگر این استان‌ها را کنار بگذاریم به تنهایی توانسته‌ایم در جو خودکفا شویم بلکه به بالاتر از سطح خودکفایی نیز رسیده‌ایم.

میزان تولید جو در استان‌ها چقدر بوده است؟

امسال به دلیل خشکسالی که در استان‌های مختلف داشتیم، کشور با کمبود جو روبرو بود. بنابراین ذرت علوفه‌ای جایگزین این محصول شد. در ۱۰ سال گذشته به طور متوسط در سال ۵۲۰ هزار تن جو وارد کشور شد که در سال ۷۹ این رقم به ۱ میلیون تن و در سال ۸۲ کمترین واردات در حد ۱۹۰ هزار تن در سال رسید که نتیجه برنامه‌های توسعه دامپروری کشور (شیر و گوشت) است و هم اکنون کسری جو کشور ۵۰۰ هزار تن می‌باشد. یعنی اگر چهار میلیون تن جو تولید شود کل نیازهای کشور تامین می‌شود.

علوفه‌های سیلویی چون سبزی می‌باشند، دارای ویتامین A و مواد مغذی دیگری نیز هستند بنابراین چه دلیلی دارد که جو سبز را با هزینه بالایی خشک کرده و بعد آرد کنیم و همراه یک سبزی دیگر به دام بدهیم که بخورد.

امسال حدود ۱ میلیون تن جو سبز برداشت داشتیم و به دلیل ارزش بالای غذایی جو سبز در آینده به سوی خودکفایی در علوفه‌های سبز خواهیم رفت.

امروزه که علوفه سیلویی را مدنظر داریم باید توجه کنیم که این سبب علوفه (شامل چند نوع گیاه) چقدر توانسته در کشور خودکفایی ایجاد کند. در سال زراعی ۸۴-۸۳ جو تولیدی ۱۷ میلیون تن و در

سال زراعی ۸۳-۸۲ تولید این محصول ۱۴ میلیون تن بوده که افزایش ۴ میلیون تن در یک سال همان معنای خودکفایی را می‌دهد.

در سال زراعی ۸۵-۸۴ علوفه تولیدی کشور ۹۰۰ هزار و ۹۵ تن بوده است و هم اکنون حدود ۶۰۰-۵۰۰ هزار تن در انبارهای شرکت پشتیبانی دام و دامداری‌ها است که نشان می‌دهد همه تولیدات کشور مصرف نشده و تناسب بین تولید و مصرف دام وجود دارد.

امسال وضعیت تولید جو در استان‌ها چگونه بوده است؟

طبق آماري که اعلام شده وضعیت تولید در استان‌های کرمانشاه، گلستان، مازندران، همدان، آذربایجان غربی و اصفهان مطلوب بوده است. اما استان‌های خراسان رضوی، خوزستان، سیستان و بلوچستان، فارس، قزوین، کرمان و کهنوج از جمله استان‌هایی هستند که با کمبود آب و خشکسالی مواجه بودند.

به طور کل چون برداشت انجام نشده نمی‌توان آمار دقیقی از تولید جو اعلام کرد.

تامین بذر از نکات مهم برای تولید می‌باشد. سازمان تا تاریخ ۸۵/۵/۸، ۲۹ هزار و ۱۷۴ تن بذر خریداری کرده که هنوز خرید ادامه دارد و این رقم نسبت به سال گذشته ۵۴ درصد افزایش عملکرد و رشد داشته است و برنامه امسال ما خرید ۵۴ هزار تن گواهی می‌باشد.

در سال گذشته برای رفع مشکل بذر حدود ۱۰۰ هزار تن بذر خود مصرفی کشاورزان را با هزینه دولت ضدعفونی کردیم که این کار یکی از دلایل افزایش تولید بود. از اهداف مورد نظرمان برای سال آینده جایگزینی بذرهای اصلاح شده است.

آیا دفتر طرح خاصی را برای خرید تضمینی جو از کشاورزان مدنظر دارد؟

در بعضی محصولات اصلا بحث خرید از طریق دولت را نداریم مگر در موارد اضطراری مثلا اگر کشاورز نتواند محصول خود را بفروشد دولت وارد عمل شده و آن را خریداری می‌کند. امسال حدود ۲۰ هزار تن جو مازاد بر مصرف کشاورزان از طریق سازمان تعاون روستایی خریداری شده که همه با قیمت تضمینی نبوده و بخشی با قیمت توافقی خریداری شده است. امسال به دلیل تعامل خوب اصلا جویی در دست کشاورز نمانده که دولت وارد

عمل شود و آن را بخرد. سطح زیر کشت جو امسال چقدر افزایش داشته است؟

سطح زیر کشت در امسال یک میلیون و ۶۰۰ هزار هکتار بوده که حداقل ۷۰ هزار هکتار از مزارع به دلیل خشکسالی اصلا قابل برداشت نبوده و ۱/۵ میلیون تن برداشت شده است.

در طرح خودکفایی جو چه وعده‌هایی داده شد و در این راه چالش‌های پیش رو چه بوده است؟

سازمان جهاد کشاورزی و دفتر علوفه چون اول راه بودند، وعده خاصی به کسی ندادند و براساس توانشان برنامه خود را شروع کردند که شامل توزیع بذر اصلاح شده، بوجاری و ضدعفونی، بذر خود مصرفی کشاورزان و تعویض بذر بومی کشاورزان با بذر اصلاح شده بود.

جو از جمله گیاهانی است که حداقل ۱۰ هزار سال در ایران قدمت دارد و همه کشاورزان آن را می‌شناسند و نیازی به آموزش ندارند. کشاورزان در دورترین مناطق کشور می‌دانند که جو چگونه کشت می‌شود، باید برای آنها امکانات لازم مانند بذر کافی، کود و علف کش تهیه و تامین شود. بخش دامپروری و بخش زراعت علوفه، به حمایت بیشتری نیاز دارند. دولت با وارد کردن ماشین‌آلات جدید و آموزش به دامدارها می‌تواند ضایعات را کاهش دهد.

جایگزینی علوفه سبز به جای دانه می‌تواند تناوب را در بخش زراعت ایجاد کند و زمین‌های کشاورزی را از فرسودگی نجات دهد در نتیجه با کاهش آفت و بیماری در اراضی کشاورزی روبرو می‌شویم و در آخر صنعت دامپروری توسعه می‌یابد و شیر و گوشت ارزان و فراوان در اختیار مردم قرار می‌گیرد.

♦ کشاورزان در دورترین مناطق کشور می‌دانند که جو چگونه کشت می‌شود، باید برای آنها امکانات لازم مانند بذر کافی، کود و علف کش تهیه و تامین شود. بخش دامپروری و بخش زراعت علوفه، به حمایت بیشتری نیاز دارند